

Advies Archeologische Monumentenzorg 2012-nr. 43

	naam	Gemeente/bedrijf	Datum
Aanvrager	Mark Williams	Gemeente Cranendonck	26-4-2012
Auteur(s)	R. Berkvens	Samenwerkingsverband Regio Eindhoven Milieudienst	15-5-2012
Autorisatie	J. Bosman	Samenwerkingsverband Regio Eindhoven Milieudienst	15-5-2012

Advies Archeologische Monumentenzorg: Beoordeling van een projectplan

Bevoegd gezag: Gemeente Cranendonck
Dhr. M. Williams
Postbus 2090
6020 AB Budel ...

Datum: 14-5-2012

Locatie: Plangebied Bulder Aa te Soerendonk

Project: Herinrichting Bulder Aa

Van: Samenwerkingsverband Regio Eindhoven,
Milieudienst
Mevr. drs. Ria Berkvens
Regionaal archeoloog
Tel. 040-2594780
E-mail: R.Berkvens@milieudienst.sre.nl

Inleiding

Op 26 april 2012 ontvingen wij van de gemeente Cranendonck de opdracht om het herinrichtingsplan Bulder Aa te Soerendonk te beoordelen. Waterschap de Dommel is samen met de gemeente Cranendonck bezig met het opstellen van het projectplan voor het project herinrichting Bulder Aa (beekherstel, natte natuurparel en waterberging). In het kader van de herinrichting van de Bulder Aa zullen er verschillende bodemingrepen plaatsvinden. Het gaat om maatregelen behorende bij het beekherstel, aanleg van de natte natuurparel en waterberging.

Onder andere hiervoor is er in mei 2010 een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor de beken Strijper Aa en Bulder Aa in de gemeenten Cranendonck en Heeze-Leende door The Missing Link uit Woerden.¹ Dit bureauonderzoek is echter achterhaald door de inmiddels opgestelde regionale erfgoedkaart van onder meer Cranendonck en Heeze-Leende en het bijbehorende gemeentelijke archeologiebeleid.² Deze kaart geeft op perceelsniveau de landschappelijke, archeologische en cultuurhistorische relict en verwachtingen weer. Om de geplande maatregelen te toetsen zal dan ook worden uitgegaan van de erfgoedkaart en niet van het bureauonderzoek van The Missing Link. De bodemingrepen zullen verder getoetst worden aan de hand van het toekomstige archeologiebeleid van de gemeente Cranendonck en het reeds vastgestelde archeologiebeleid van de gemeente Heeze-

¹ S. van der End, 2010: Archeologisch bureauonderzoek beken Waterschap de Dommel: Groote Aa, Strijper Aa, Kleine Aa, Bulder Aa en Boschloop (The Missing Link rapport AL160), Woerden.

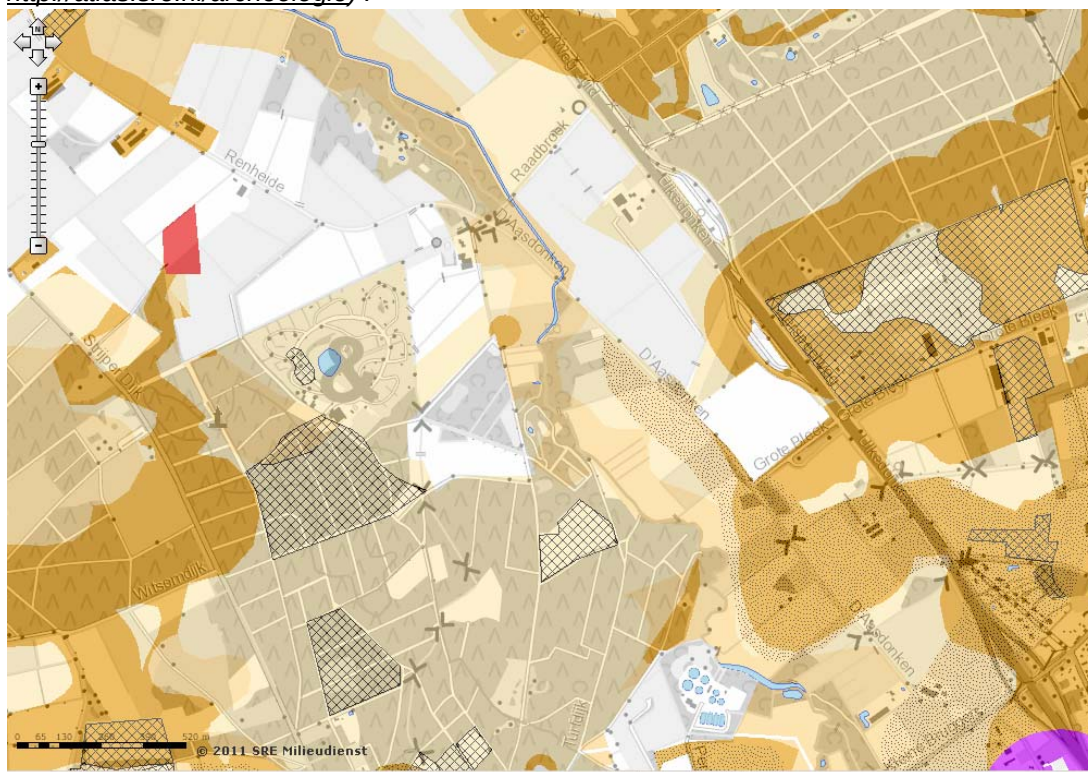
² Berkvens, R. e.a., 2011: Kempisch erfgoed in beeld. Een regionale erfgoedkaart voor de Kempen- en A2 gemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel, Oirschot, Reusel-De Mierden, Waalre, Valkenswaard, Cranendonck en Heeze-Leende (SRE Milieudienst), Eindhoven.

Leende. Hieruit wordt duidelijk aan welke eventuele verplichtingen mbt archeologie nog moet worden voldoen mbt de aan te vragen ontgrondingsmelding c.q. uitvoering.

Beoordeling

De geplande ingrepen in het plangebied betreffen onder meer het afgraven van de bovengrond tot 30 en 40 cm, het graven van nieuwe meanders, de aanleg van poelen, het graven van sloten en het uitdiepen van bestaande watergangen. Het totale oppervlak van de ingrepen is niet bekend, maar betreft wel zeker meer dan 2500 m². Op de erfgoedkaart (zie hieronder) geldt voor het grootste deel van het plangebied een middelhoge archeologische verwachting. Rond de middeleeuwse verdwenen hoeve Raakbroek aan de Raadbroekweg geldt een hoge archeologische verwachting. De middelhoge verwachting is verder gebaseerd op de aanwezigheid van veen in het beekdal, twee mogelijke oude voorden over de beek bij Raadbroek waar ook een grenspaal aanwezig was en bij de Turfdijk.

Archeologische verwachtingen- en waardenkaart gemeente Cranendonck en Heeze-Leende (zie <http://atlas.sre.nl/archeologie>) :

- Categorie 1: Archeologisch monument
- Categorie 2: Gebied van archeologische waarde
- Categorie 3: Gebied met hoge verwachting (historische kernen en linten)
- Categorie 4: Gebied met hoge verwachting
- Categorie 5: Gebied met middelhoge verwachting
- Categorie 6: Gebied met lage verwachting
- Categorie 7: Gebied zonder archeologische verwachting
- Esdek
- Mogelijk verstoord
- Water

In het concept beleidsplan van de gemeente Cranendonck en het vastgestelde archeologiebeleid van de gemeente Heeze-Leende is beschreven dat bij terreinen met een middelhoge archeologische verwachting archeologisch onderzoek noodzakelijk is bij bodemingrepen met een oppervlak groter

dan 2500 m² en dieper dan 30 cm. Bij gebieden met een hoge verwachting is dit 500 m². Pas bij dit oppervlak is de kans groot dat behoudenswaardige archeologische vindplaatsen worden aangetroffen.

Advies

Aangezien de voorgenomen maatregelen in oppervlak groter zijn dan 2500 m², is de kans groot dat er schade wordt toegebracht aan (eventueel) aanwezige archeologische resten en sporen. Wij adviseren dan ook archeologisch karterend en waarderend vervolgonderzoek uit te voeren daar waar bodemingrepen plaatsvinden dieper dan 30 cm. Slechts enkele percelen blijken reeds te zijn verstoord; hier is geen nader archeologisch onderzoek vereist.

Voor het opsporen en in kaart brengen van archeologische resten in beekdalen leveren de gangbare methoden van nondestructief archeologisch veldwerk weinig resultaat op. Vanwege het hedendaagse grondgebruik (vaak grasland) en de afdekking van archeologische resten door veen of beeksedimenten is een oppervlaktekartering meestal niet zinvol. Ook leidt het uitvoeren van boringen in beekdalen met als doel het opsporen van archeologische resten in de regel tot weinig resultaat. In natte landschappen gaat het vaak om geïsoleerde vindplaatsen van geringe omvang, zoals voorden/bruggen, afvaldumps, rituele deposities, et cetera. Deze zogenaamde puntlocaties zijn vrijwel niet op te sporen door middel van booronderzoek, ook niet met een dicht grid van boringen.³ Wij adviseren dan ook om archeologisch vervolgonderzoek uit te voeren in de vorm van een archeologische begeleiding van de grondwerkzaamheden, conform protocol proefsleuven en indien noodzakelijk opgraven. Dit onderzoek dient te worden uitgevoerd op basis van een door de gemeente Cranendonck als bevoegd gezag goedgekeurd programma van eisen (PvE). Wij adviseren tevens om in dit PvE de gespecificeerde archeologische verwachting nader uit te werken door middel van een meer gedetailleerd bureauonderzoek. Bij de archeologische begeleiding is het verder aan te bevelen om een combinatie van intensieve en extensieve archeologische begeleiding toe te passen.

³ Rensink, E. 2008: *KNA Leidraad Beekdalen in Pleistoceen Nederland*; Roymans, J.A.N., 2005: *Een cultuurhistorisch verwachtingsmodel voor Brabantse beekdallandschappen: een mogelijke toekomst voor het verleden van de beekdalen*. Amsterdam.